

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Epistolaris Seu Epistolae Morales Ad usum
familiarem Vario Argumento Scriptæ**

Pexenfelder, Michael

Dilingae, 1686

XIII. Arsenio Pyrrho salutem, & Victoriam suâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69435](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69435)

XIII.

ARSENIO PYRRHO,

Salutem, & victoriam sui.

HAbes, quòd agas gratias naturæ, Arse-
ni, quæ magna in te ornamenta con-
tulit, & præclaris dotibus instruxit: sed quid
dico, Naturæ? DEO debes in acceptis ferre,
indolem tibi ad virtutis officia idoneam con-
ferenti. Unum tamen est, quod tibi ad victo-
riam tuâ reliquit, moderationem iracundiæ.
Ignosce mihi, si tecum sincerè loquor, & quid
in te desiderem, aperio; hoc enim non semel
à me petijsti, ut, siquid esset, quod dedeceret
tuam, non dico faciei, sed animi formam,
id tibi per epistolam, tanquam in speculo,
ostenderem. Illud, quale sit, accipe. Natu-
ram nactus es æquo fervidiorem, & modera-
tione indigentem; res levis bilem tibi in na-
res ciet; modica scintilla flammam excitat;
facile nimis turbaris, & in fluctus indigna-
tionis assurgis: nec rarò (quod ex domesticis
tuis intellexi) in jurgia & convitia linguam
solvis, etiam ad rixas & pugnas descensurus,
siquis sit, qui se opponat. Id tamen in hoc

F 2

ipso

ipso vitio non caret commendatione: citò
 fceris, citò placaris. Ira verò, quod nō
 non omnis in reprehensione ponenda
 quādam laudabilis & necessaria; DEUS
 irasci in SS. litteris dicitur, & psal. 4. *Ira
 mini, & nolite peccare.* Zelus justitiæ po
 lat, ut delinquentes puniantur; modò ne
 reatio vel castigatio in sævitiā abeat.
 hac ira, quam Peripatetici cōtem fortit
 nis appellant, non est mihi tecum sermo
 lam iram damno, quæ in iracundiam et
 descit, & velut ferox bellua frænis est co
 cenda; de qua domanda Salomon: *Melior
 patiens viro forti, & qui dominatur ani
 suo, expugnatore urbium,* Prov. 16. Im
 legerunt hoc etiam Ethnici, è quibus Poët
*Fortior est, qui se, quàm qui fortissima viri
 Oppida, nec virtus altiùs ire potest.*

Et,

Ardua res est vicisse alios; victoria major

Est, animi fluctus composuisse sui.

De Alexandro Macedone, Asia & Africa
 victore Seneca: *Iracundia domitorem
 bis stravit, ut velut efferata bellua in an
 cissimos quosque sæviret.* Verè Tullius: *Ne
 la tanta vis, quæ non ferro aut viribus
 bilitari possit; at animum vincere, iracu*

diam cohibere, hoc virtutis opus. Virum moderantem animo Sapientes componunt Herculi, & anteponunt; neque enim fortior judicandus est, qui leonem (quod Hercules & post Herculem Samson ac David, aliique fecerunt) quàm qui violentam, in seipso inclusam feram, superat iracundiam. Jessæus certè Juvenis non tantùm laudis reportavit, quando Goliathum immanem gigantem lapide dejecit, quàm quando paratissimam in capitalem inimicum vindictam neglexit, & Sauli in spelunca deprehenso pepercit, contentus in signum omissi facinoris, limbum vestimenti ejus præcidisse. Idem exemplum postea reperijt, cùm deterrimi convitiatoris *Semei* maledicta incredibili patientia sustinuit, & Abisai gladium, obrectatoris jugulo jam imminentem, repressit. Et hoc est dominari animo, iram in potestate continere, effrænes animi affectiones cohibere, vindictam substringere. Davidem æmulati sunt innumeri Christianorum heroës, qui victoriæ suipsorum perpetuam memoriam posteritati reliquerunt. Inter eos Gualbertus fuit, qui cùm inimicum, præsentem mortis victimam, è manibus dimisisset, gratias ei moderati animi DEUS ipse in cruce pendu-

lus egit. Vicissim considera hominem
 nos calenti animo permittentem; quod
 cundia impetu, furore ac insaniâ præcipi-
 qualem in Aiace sapienter Poëta repræ-
 tant; qui, cum ab Ulysse in iudicio vi-
 Achilles ei arma cedere coactus fuisset,
 ira insaniens, pecorum gregem occidit,
 tus se Ulysses cum sociis interficere: cui
 Epigraphæ ex Marone addatur, *Præcipi-
 furor, iraque mentem.* Habent enim
 iracundiâ, veluti cætro, perciti, ut be-
 pro hominibus, & hos pro bestiis invade-
 nec raro innocentes pro nocentibus iudic-
 ac plectant. Unde irati dicuntur exisse
 potestate mentis, id est, de consilio & ra-
 ne. Idem Ajax ad mentis sanitatem rediit
 cum se falsum comperisset, acri dolore co-
 pulsus, gladio se ipsum interemit. Hoc
 bet præceps furor. Rectè Horatius
 --- *Qui non moderabitur ira,
 Infectû volet esse, dolor quod suaserit, & m-
 Dum pœnas odio per vim festinat inulto.*
 Cæteri affectus, inquit Seneca, dilatione
 recipiunt, & curari tardius possunt; Ira in-
 tata, & se ipsam rapiens violentia, non pa-
 latim procedit, sed præcipitat. Atheno-
 rus Philosophus, domum rediturus, Augusti
 Exi-

Cæsari monitum supremum dedisse fertur, ut iratus nihil diceret aut faceret, priusquam viginti quatuor litteras Alphabeti Græci recitasset. Hoc innuit Homerus Iliad. 1. ubi Pallas à tergo stat Achilli, contra Agamemnonem stomachanti, & jam manum gladio admoventi, quem Dea coërcet, & à cæde inhibet, veteri jambo:

Multis malorum causa est præcipitania:

quæ, apud juvenes maxime, ex effervescentia sanguinis oritur: hinc Martem non magis in lingua, quàm manu gerunt; dicunt, agunt, quorum mox pœniteat. Reprimendus subitus calor, & bis, ut dicitur, *ad limam*, revocanda verba, *quàm ad linguam* vocanda; mora præcipitis mali remedium est; primi compescendi sunt motus, ne invalescant; equum in cursum rapidè effusum haud retineas habenis, quas nimium laxasti. Scimus, quanta incendia excitârit una vox *mentiris*. Ira scintilla est in stipulam injecta, nisi citò restinguatur, serpit in incendium. Horat. lib. 1. Od. 16. *Ira,*

--- altis urbibus ultima

Stetere causæ, cur perirent

Funditus, imprimeretque muris

Hostile aratrum exercitus insolens.

F 4

Qua-

Quapropter ad amicum scribit Epist.
Lollium.

*Animum rege, qui nisi paret, AD
Imperat; hunc franis, hunc tu compe
tenâ.*

Ne sine, ut erumpat instar canis rabidi
dentem in obvios figat. Si vis nomen
Sapientes mereri, iracundiam cohibe, vi
candi cupiditatem coërce; pusilli animi
ait Romanus Philosophus, rebus parvis
fendi, & ab ira vinci.

Quò quisq; est major, magis est placabilis

Et faciles motus mens generosa capit

Juxta effatum sacri parœmiographi: *Fur
statim indicat iram suam; qui autem
mulat injuriam, callidus est.* Prov. 12. *Et*
hoc Saul, recens in Regem Hebræorum
ctus, quem cum maledici quidam etiam
vitijs insectarentur, *ille dissimulabat se
dire.* 1. Reg. 10. Nihil gloriosius potuit
hac inauguratione dici. Adde laudem
ceteris tuis ornamentis, & mereberis in
victores, & expugnatores, non tam urbium
quàm perturbationum, adscribi ac celebrari
Valere te jubeo, & vincere pugilicè, postq;
victoriam triumphare.